

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bibliotheca Rhetorum

In Quo Orationes Sacrae, & Panegyricae

Le Jay, Gabriel François

Ingolstadij, 1726

Res prosperas Hostibus minùs gloriæ, quàm adversas Gallis peperisse.
Oratio VIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71028)

tendi. Felix fortunatusque satis, si, quibus placere impensius velim, sapientissimi omnium Ordinum Viri consuetudini nostræ suffragentur; doliturus, ut fatear quod res est, mirum in modum, si spe & expectatione nostrâ deterius probari eisdem contigisset.

Oratio habita Anno D. M. DCC. VI.

RES PROSPERAS
 HOSTIBUS
 MINUS GLORIÆ,
 QUAM RES ADVERSAS
 GALLIS
 PEPERISSE.
 ORATIO VIII.

Novum illud & insolens videri possit, quod perpetuam rerum ex voto fluentium seriem aliquo temporis spatio hostes interruperint; & quod non fuerat visum bellis superioribus, hocce præsentî bello fortunam sibi non iniquam penitus fuisse gratulentur. Illustrissimi Ecclesiæ Principes, Præsides Illustrissimi, Amplissimi Senatores, Viri omnium Ordinum Ornatissimi. Id porro factum quo tandem dicemus fato? an, quod gentibus non ita paucis contigisse legimus, homines nostri senserint animos senescere, & vitæ mollioris

E e 2 otia

otia pristinae virtuti anteposuerint? At nemo, neque hostis ipse sorte sua superbus quantumvis ac ferocitatem inferre nomini nostro labem sustineat. At redire tandem victis toties hostibus mares animi, & novos heroes suo in solo, veluti ex improvviso, natos esse gloriantur? At neque inter eos, quos ambitiosius jactitat rerum dominos Fœderatorum Natio quemquam exhibet, cujus solertiam ac fortitudinem, admiremur tantum, aut eandem pertimescendam admodum arbitremur. An potius Regnorum omnium luctuosam illam esse sortem fatebimur, ut manere eodem in statu nequeant; & cum venerint ad summum gloriae fastigium, nec habeant quod pertingant altius, necesse sit eadem retrocedere tantisper, & aliquam latis in rebus moram experiri?

Ut ut est, absit, Auditores, ut dissimulem, Fortuna quid peccaverit, & quae peperit mala, velim excusare. Fuerit illa levis & inconstans praeter modum, retardarit cursum aequabilem regni florentissimi, quod nullae adhuc tempestates, nullae procellae conturbarent. At quae felicitatis nostrae arbitria voluit videri, frustra nocere gloriae pertentavit. Nichil habuit gloria nominis Gallici inter adversa quod perderet, & quae decus suum aspiranti Fortune non debuit, nullum ab eadem reflante sensit detrimentum. Inò novum genti nostrae ad gloriam aditum aperuit fortis inconstantia; & cum defecit à nostris partibus, ad alienas ut se converteret, plus nobis verae laudis, quam hostibus visa est contulisse.

Igitur ne invidemus hosti inusitatam Fortune melioris indulgentiam, neque cessantis apud nos sortis breve fastidium incusemus. Plus illi quodammodo debemus adversanti, quam faventi hostes debeant, & si quam illi ex prosperis rebus haberunt gloriam, majorem nos ex adversis reportamus.

mus. Sic est, Auditores, neque vereor, ne quid pronunciare videar ambitiosè magis, quàm verè; néve accuser, arripere velle ex adversâ fortunâ jactantiæ causam, quam secunda non sufficit. Vestrum erit, expensâ mecum diligentius rerum ad hoc usque tempus gestarum serie existimare tandem, hostine illudam iniquius, qui partam ab ipso felicibus fatis gloriam elevem ac deprimam; an aduler nobis plus æquo, & fortunæ sævientis invidiâ ad novam Gallici nominis commendationem abusus sim.

Hoc igitur contendo, Res prosperas Hostibus minùs gloriæ, quàm adversas Gallis peperisse. Quod utrumque geminâ Orationis parte dum conficio, quæso vos, Auditores, laborantem difficili, si unquam aliàs, ac lubrico in loco Oratorem eâ, quâ soletis, attentione ac benevolentia sustentate.

I. P A R S.

Non est posita levibus in rebus gloria, neque se ad illius apicem pervenisse quisquam confidat, nisi gloriosis & inficiandis nemini facinoribus omnium admirationem rapuerit. Occupare urbes, felicem fortiri certaminis aleam, ostentare adjectas imperio provincias, non ista sunt tam certæ veræ gloriæ monumenta, ut victis gloriosius vinci non contingat unquam, quàm victoribus vincere gloriosum.

Esto, demus hoc hostibus, quod diffiteri non volumus, ut felicitatis nostræ cursum morari poterint: demulserint illi Fortunam naturâ suâ levem & instabilem; &, quæ vexillis Gallicis videbatur in omne tempus mancipata, avolârit à nobis illa temerè, inimica in castra ut fugeret. Habeant, nunquam, hostes sibi quod plaudant palmarum suarum victoriarumque memores. Verùm nisi dignus

& par expectationi fructus res feliciter gestas excipiat; nisi gloriam illam, quam sibi initio belli proposuerunt, adipiscendam, victores ferant; nihil est, quod ipsum victoriæ decus tam gloriosis, quam fortunatis in rebus reponendum putent.

Scilicet huc proventa videbatur fortuna hostium, unus ut expectaretur hic annus, qui gloriam felicitati comitem adjungeret. Hæc spes illos sustentabat mirum in modum; neque tot inter adversarios, quos Gallia patitur, videbatur quisquam, qui decretorium tandem de nobis triumphum animo non præciperet.

Agite enimverò, an non Austriæ Duci partum am Hispaniæ Regnum Germania jactitabat, & gemini exercitûs, cui Victoria famulabatur, freta robore, opimam hæreditatem spreto legitimi Principis jure sibi pollicebatur? An non triumphabat Anglia, spem demum omnem recuperandi deinceps Imperii Britanniæ Regi adimendam confisa, quæ constantibus ipsius ultoribus sterilis jam diu & infructuosæ defensionis fastidium ingenerari posse crederet? An non Hollandia dirimendam brevi sperabat fatalem sibi, ut fingit, Galliæ Hispaniæque concordiam, neque metuendum ultra ab importunâ utriusque gentis viciniâ sentiebat? An non & Hæresis suscitaverat apud se fortunæ melioris expectationem, & quos probare hostes debuisset, fautores ac patronos nacta, veteres ruinas resarcire meditabatur?

Dicamus quod verum est; an non & ipsi sensimus periculi, in quo res nostræ versabantur, magnitudinem? Et, quanquam neque despondere animum contigit, neque procellis ex omni parte ingruentibus infractos videri; tamen terribilis tot hostium apparatus, acceptæ cladis non unius recordatio, Victoriæ apud alienos exulantis conscientia metum incutiebat non levem, & suspensas an-

cipitis

capitis exitus expectatione fluctuantesque mentes
agrabant.

At non erit semper, vel ut votorum summam
assequantur hostes, vel ut contrariis utamur fatis.
Imò nec interrupta brevibus spatiis auspiciis tem-
poris felicitas nostram gloriam obscurabit. Sed
quemadmodum Solis facies nunquam solet esse
pulchrior, quàm cum immerfus umbris delituit tan-
tisper, & dissipatâ caligine purissimos mundo radios
ostentat: ita probata quodammodo rebus adversis
virtus Gallica, quod unum ad ipsius gloriam deesse
videbatur, invalescet aliquando, & lætorem ab
ærumnis fructum reportabit.

Nam quod habuerunt hostes hoc anno re-
rum prosperarum emolumentum? quid omnes,
quid singuli perfecere? An adegit Philippum V.
Aultriæ Dux ut calamitati temporum cederet; &
qui jam plaudebat sibi, jam triumphabat palam
tam opportunum nactus gloriæ consummandæ
locum, an demum extremam operi tanto manum
admovit?

Gratulemur nobis potiùs, Auditores, & peren-
nes habeamus gratias immortalis Deo, qui talem
adhærescere nomini nostro labem non passus est,
votorum compos Hostis ut fieret. Jam enim Phi-
lippi res in tuto sunt, neque deinceps occurrit quid-
quam, quod ab æmulis fortunæ suæ pertimescat.
Jam revolat undique hostilibus è castris Victoria,
& officii non meriti, quod adversariis præstitit, tan-
dem pœnitens, veteres domesticosque penates re-
visit. Jam agnoscunt dominantis imperium, qui ju-
gum excusserant, & victoris experiri clementiam
malunt, quàm rebellionis pœnas subire.

Plaude tibi, Philippe, neque fortis vel iniquæ
contumeliam accusa: fecit illa nimirum, dum con-
tradicit Tibi, ut, quod jura sanguinis jam dederant,
imperio dignus videreris; & quod natura ipsa non

vindicasset, id singularis sapientia tua, ingens animi vis ac robur, & æqua gravibus in periculis constantia meruissent.

Neque verò debitâ frustrentur laude, qui Tibi tam fidele obsequium, tam sincerum rebus in difficillimis studium exhibuerunt. Gallos dicam, an Hispanos tuos, Philippe? Quanquam ambo tui sunt, digni ambo, quos eodem paternæ caritatis affectu complectâre. Tu pervidisti testis ipse propensissimam utriusque gentis in Te voluntatem; parem in utrisque fortitudinem, constantiam atque æmulationem suspexisti.

Galli pugnabant foris duce Te atque auspice, & impetentem imperii fines ultimos hostem sustinebant: Hispani subeuntem ipsa regni penetralia viriliter arcebant. Illos præsentia tua & sanguinis cognatio ad rem fortiter gerendam hortabantur: hos amor vicarius, & devota Principi suo fides acuebant absente Te, & pares stimulos sufficiebant. Non deterruerunt Gallos adversi armorum casus, quin urgerent hostem acriter & pertinaces usque rerum tuarum defensores repugnantem Fortunam Virtuti cedere cogèrent: non exterruit Hispanos urbem Regiam ingressus hostis, acerrimique tui juris assertores patriam ab injustâ vi liberârunt.

Discat Hostis spe frustratus suâ, quid ab æmulâ utriusque populi constantiâ sperandum sit; & qui videbatur sibi non ita pridem rerum arbiter, jam conclusus intra breves unius Provinciæ angustias caveat, ne aliud non habeat commodum rerum prosperarum, præter pudorem ac dedecus ausis imprudentibus excidisse.

Jam quid promovit Anglus, Auditores, qui tot impensis ac sumptibus tam multas aluit hoc anno terrâ marique copias? Hôccine tandem, quod ambiebat jam pridem, est consecutus, ut nos impensæ amico Principi, quem ejecit solio per summum

num nefas, benevolentia pœniteret; aut ejusdem in posterum tuenda caperet fastidium? an post graves illos armorum tumultus, post concitatas ubique perturbationes Britannia Magna Rex junior graviolem hodie apud nos sortem experitur, aut durius exilium dolet? an imminui sensit vel majestatis reverentiam, vel studium in res suas, vel paternam Ludovici Magni caritatem? an, quoties venit in Aulam & praesentia sua regales ludos cohonestat, eam voluptate non fruitur, ut verendus pariter & amabilis omnibus accedat; ut politioris ingenii, solertiae, dexteritatis gratiam apud peritos quosque rerum aestimatores consequatur.

Quod si temporum iniquitas & operosi belli moles gravior suum avito folio Principem reddere non sinit; saltem illucescet olim dies ille, nec eximia junioris Principis dotes fallax aut leve augurium faciunt, cum vel mutatis in melius animis, & depositis simultatibus Regem ultrò suum Britannia excipiet, vel reluctans atque invita patietur. Interim fruire Gallici populi amoribus, Princeps magnanime, fruire Ludovici Magni benevolentia, neque te pœniteat regias ab eo virtutes, & egregiam regnandi formam didicisse.

Quid reliquos operosius persequar? an majorem hic annus praestitit Hollandia securitatem contra futes & inanes metus, quos timida plus aequo genti felix injecit Gallia atque Hispania concordia? an ille formidolosus belli apparatus, quem eodem, quo antea, exitu erupturum in Flandriam speraverat, quidquam aliud peperit, nisi ut inertes & otiosos aetate tota virtutis ac constantiae Gallicae spectatores sufficeret. Imprudens & suae ipsius felicitatis inimica, quae rejecta pertinaciter, quam toties obtulimus, securae pacis fiducia, quaestuosam quietem damnosae perturbationi posthabuit!

Quid dicam de Lusitaniâ , quam amplissimæ mercedis expectatio à nostris partibus in deteriores inclinaverat; an uberiores hoc anno quam superioribus neglectæ amicitiae fructum percepit?

Túque, ô Sabaudia , quam infestam gratis & hostilem, odisse tamen nobis non licet: quam non amare, vel si redamare te pigeat, non possumus: cujus benevolentiam, si sineres, quolibet pretio bene redemptam duceremus; tantum Gallia, tantum tibi Hispania debent, debebuntque semper pro dulcissimo pignore, quo per te utraque fruitur! Ecquid spem fragilem persequeris, vel quam ambis ex ancipiti fatalique armorum aleâ gloriam, quâ majorem ferre hoc anno quietâ & amica non potuisses?

At Hæresis, Auditores, turbidis abusa temporibus, & grassata diu quæstum ut faceret, quid profecit? an de tenebris emersa pristinum in decus, unde exciderat, visa est revocari? an sedet illa Magistratuum in subselliis? an militiae præest? an publicis negotiis desungitur? an Hydra illa inter cædes nata & civili passa sanguine, vel nostro, vel hostium ex cruore incrementum accepit? an excitas ruderum moles & populata ferro Erroris fana suscitavit? an excussit jugum quod ferebat, & ruptis vinculis receptaque libertate, nostris in funeribus exultat?

Tamen quid dico, aut inflicta Religioni vulnera quid dissimulem? Irvaluit Hæresis enim verò plus quam par esset, non apud nos quidem, sed apud hostes; & piæ Religionis opibus ac spoliis onusta per summum nefas triumphat. Tu mihi testis, Silesia, quæ nihil ejusmodi vereri cum debuisses, admissum intimis penetralibus doles Errorum, & tuis te spoliata templis expostulas. Equidem dubitare non possumus, quin magno luctu religiosi Principis, quem colis, durissimis temporibus ceden-

cedendum fuerit ; quin sæpè sit detestatus funestam bellorum necessitatem, quæ tam gravem pietati veræ perniciem important. At quod nequeunt hostes, vel dum sibi plaudunt ac tantopere gloriantur, liceat gratulari nobis, apud quos nullum ejusmodi probum Religio pertulerit.

Ergo jactitent, per me licet, quantum volent, hostes Gallici nominis præteritas laureas ac triumphos : efferant etiam, si qua sunt, victoriarum monumenta, & felicibus priorum annorum eventis aures nostras importunè personent. Illos ego provoco ad hunc postremum annum, cui, tanquam fallaci scopulo, fortuna ipsorum lætior allisit.

Quanquam intra breves anni unius angustias quid demoror ? Itane reliquorum annorum laudem, quam sibi hostes arrogant, circa contentionem ac controversiam concesserimus ? Habet certè cumlata victoria speciosum quidpiam ac magnificum, quod victores exornet non mediocriter, & rei gestæ memoriam apud feros nepotes commendet. Age ; si quis potius victoriâ subeundam legem victis imponat : si eosdem ad eas adigat angustias, ut molestum quid sibi & contumeliosum pati cogantur : si victi deperdidisse quidpiam pristini roboris ac splendoris, aut partam olim heroicis facinoribus laudem obscurâsse videantur : si pertæsi iidem belli longioris, aut armorum impetus deinceps sustinendo impares, pacis aut petendæ turpiter, aut ejusdem repugnanter perferendæ necessitate obligentur. Hoc vincendi genus, Auditores, quis dubitet tam gloriosum esse victoribus, quàm victis ignominiosum debet videri ?

At quid ejusmodi sibi gratuletur Hostis, vel dum lætioribus fatis usus est ? an hoc sibi sumpsit, legem nobis ullam ut imponeret ? an oblitos sensit dignitatis illius ac gloriæ, quam parva laureis ac triumphis fama nobis toties asseruit ? an pertina-

ces

ces minùs ad resistendum, ad audendum minùs alacres, minùs promptos ad oppugnandum expertus est? an supplices vidit, aut belli diuturnitate fatigatos Gallico nomine indignum quidquam postulare?

Nos porro non sic olim vicimus Auditores; neque tam parcam nobis gloriæ segetem victoriæ nostræ contulerunt. Vidimus effractis semel revulsisque locorum illorum repagulis, quæ conditionem, ut vincerentur, non habebant, concurrere invicem nationes integras, & vel implorare victoris fidem, vel revereri dociles imperium, vel prævertere iras suppliciter, vel meritas pœnas deprecari.

Vidimus populos non tam victos iusto bello, quàm emendatos salubriter dediscere tumidos factus; & dum reluctantes vi cederent, etiam vincētis clementiam prædicare. Vidimus conflata non semel nostram in gentem fœdera, quæ sociatas totius Europæ vires secum traherent, paucis interjectis mensibus, percussa armorum nostrorum robore dissolvi, turbari, dissipari. Vidimus belli pacisque arbitram Galliam victis gentibus partim rogantibus impertiri pacem, partim nolentibus imponere.

Quid memorem excitas rerum nostrarum gloriâ ab extremis reducti orbis partibus nationes Principis illius, per quem tot miracula fierent, ambire benevolentiam, & amicum cum ipso fœdus inire? quid dicam mutatas in melius provincias, quæ nobis subjicerentur, errores suos execrari? quid loquar triumphantem ubique Religionem, quocumque intulisset arma, & singulas vincētis Galliæ victorias totidem pietatis veræ trophæis consignari?

Pulchrum ac gloriosum est vincere, Auditores, cum tam illustria victoriarum monumenta relinquuntur. Quid porro Galliæ hostes æquale, quid simile,

mile, quid aliquatenus saltem aff. nerebus è prosperis partum ostentent ?

Sed quid revocamus tam operosè, quæ vetera sunt, quasi recentibus exemplis egeremus ? Omitamus ultrò quæ gesta sunt à nobis, dum prosperis rebus uteremur. Partam ex adversis gloriam quanto majorem, quàm hostes ex prosperis, habeamus, Pars Orationis altera demonstrabit.

II. P A R S.

Est hæc in adversis rebus pars solatii non levis. Auditores, ut iis, quos exercent gravius, & commodam redimendi se se ab injuriâ fortis facultatem, & amplio rem veræ sinceræque gloriæ segetem, quàm res secundæ, sufficiant. Nam cum ea laus, quam felix rerum eventus parit, non tam pertineat ad eos, quos Fortuna cumulat, quàm Fortunæ ipsius propria sit; quæ autem provenit ex infelici sorte gloria, eam sibi vindicent totam, qui adversa patiuntur; necesse est, ut majus quiddam sit atque illustrius ex adversis laudem, quàm ex prosperis meruisse.

Id ipsum verò cum probant pleraque veterum historiarum monumenta, tum certè Romana gens tam cladibus suis, quàm famosa victoriis testatur. Ecquando enim major & illustrior Roma exitit? an cum, aspirantibus ad votum fati, nationes immanitate barbaras, infinitas numero, robore insuperabiles domuisset? cum armorum suorum terrore diffitis terrâ marique populis pavorem ac metum intulisset? cum imperii fines longè latèque propagasset? An non potius summum gloriæ fastigium visa est contigisse; cum ad Trebiam superata, ad Trasymenum victa, ad Cannas profligata suis veluti emerfit de funeribus,

git

git de hostibus triumphum, quantò perditius ab iisdem afflicta conciderat.

Atque hinc mihi videor multò æquiores afferere posse Gallicæ genti ex adversis rebus gloriam: quòd illa non hostem unum, ut vetus Roma, sed multiplicem; non inertem & molliori luxu atque otio dissolutum, sed alacrem & victoriã superbam ac ferocem; non uno tantum in loco, sed, ubi cùmque detrimentum aliquod senserat, debellandum habuerit.

Relegamus enimverò neque revisere animo ac cogitatione pigeat loca illa, in quibus non tam iniquum Martem, quàm adversam sortem sensimus. Metus omnis absit, Auditores, nihil se nobis deinceps objiciet, quod offendat oculos; nulla supersunt monumenta, quorum ad aspectum obductæ malè cicatrices recrudescant. Non eveniet nobis, quod olim Germanico contigit; ut, cùm tristes Variarum cladis reliquias in Germaniã reviseret; cùm albentes Romanarum legionum ossibus campos, cùm aggestas cadaverum moles sexto post anno intueretur, nihil præter gemitus miserabiles, aut lugubre inanis officii ministerium insepultis suorum Manibus persolveret. Imò, imò lætius aliquod & amabilius spectaculum nos manet; quocùmque se seferent oculi, mutatam in melius rerum faciem usurpabunt, & infectas aliquando terras nostro sanguine, in laureas crevisse, pullulasse in palmas deprehendent.

In Germaniam, credo, pigebit penetrasse altius, & fatalem illum attingere scopulum, cui felicitas Gallica ante aliquot annos offendit; postquam res illic nostras tam gloriosè restituit Fabius alter Maximus, & ipso Gabio major: qui non cunctando, ut Dictator ille Romanus, sed currendo, sed volando, penè dixi ludendo labem omnem, si qua nostro nomini adhæsisset, penitus absterfit?

Nam

Nam quis sibi persuasisset unquam, regionem illam, quam perenne felicitatis suæ monumentum, ueri tam acriter hostes decreverant; cuius aditum tot vallatum fossis, tot munitum aggeribus, tot defensum præfidiis, impervium humanæ fortitudini crediderant, regionem, inquam, illam tam citò recipiendam esse à nobis, eandem altero post anno faciendam vestigalem, adigendam eò postmodum, ut Gallicum exercitum suis aleret sumptibus, & grauioris belli impensas persolveret?

Fecit hæc Villartius, Auditores, vir ille sibi constans, sui que semper similis, quia semper & ubique victor: de quo jure dubites, an sit in meditando prudentior, quàm aut in aggrediendo fortis, aut felix in exequendo: qui nihil putavit unquam tam operosum ac difficile, quod perfici non posset: qui perfecit ipse non semel, quod non tentari, ne dum fieri posse videretur: quem miles ambit Ducem operis quantumvis ardui, certus non tam se ad pugnam pergere, quàm ad victoriam: cujus denique ad singulare præconium vox illa Ludovici Magni sufficiat; qui mirantibus non ita pridem quibusdam Aulicis, imò & metuentibus, ne Villartius regios exercitus periculosa nimis alea exponeret, haud hæsitanter subjecit; tantum se Villartio confidere, quantum ipsi milites considerent.

Sed quid ego vos in Germaniâ diutiùs moror, Auditores? petamus Flandriam perpetuum illud tot abhinc annis Gallicæ virtutis pariter ac felicitatis theatrum, nisi peccasse semel in nos Fortunæ contigisset. At qualem ex hoc adverso casu gloriam tulerimus, nec Hostis ipse diffiteri possit; qui magno instructus apparatu, numerosis florentibusque copiis & ingenti pecuniæ summâ, quam Britanni contulerant, eòdem post aliquot menses cum rediisset, nihil minùs meditans, quàm in ipsos Galliæ sinus penetrare, hæsit attonitus Gallici exercitus

ad

ad aspectum; & insidiatus æstate totâ nequicquam, quâ vim faceret, non modò non est ausus tentare rursùm pugnae aleam; sed oblatam à nobis sapiens rei viriliter gerendæ occasionem constanter declinavit. Ecquis in tantâ Gallici exercitûs confidentiâ Gallos illos agnoscat, quos Fortuna iniquior paulò antè tam nequiter deseruit?

Hæc tibi debita laus, Vindocine: neque alius visus est ad tuendam Flandriam magis idoneus, quàm qui Italiam tamdiu, tam prudenter tamque feliciter defenderat. Quàm dulce debuit esse Tibi, qui nihil sic ambis, ut frui omnium benevolentiam, quia benevolentiam omnibus imperis; cum tam propensos in Flandriam militum in Te animos perspexisti, quàm studiosos tui in Italiâ persenserat. Avellebaris ægrè quidem ab iis, quos paratos noveras audere quidlibet duce Te atque auspice: quos recipiebas deinceps in tuos, iis tu novos animos, novam alacritatem præsentiam suscitabas. Nemo illorum fuit, Imperatorem Te cum perderent, qui patronum eodem tempore, qui amicum, qui parentem perdere se non quereretur: quibus eras imperaturus, iis Tu patronus optatus jam diu, amicus idem ac parens accedebas. Veniebas onustus palmis ac laureis, quas Italo in solo messueras: nec feracem minùs trophæis invenisses Flandriam, nisi cedere retrò maluisset Hostis, quàm congregiens impetum experiri. Excipe igitur, Princeps invictissime, flagrantissima non militum modò, sed totius Galliæ, sed ipsius Ludovici Magni studia, propensissimâsque voluntates, Tu, qui nullum unquam ex laboribus, nullum ex victoriâ, nullum ex impenso toties sanguine fructum ac præmium, præter amorem ac benevolentiam voluisti.

Hispaniam verò quid subire deinceps nos veteres Auditores, quam gloriosus ac recens Aurelianensis Ducis triumphus tantopere decoravit? Equidem fateor

fateor jam absterfa satis videri poterat, si quam inimicæ fortis invidia Gallico nomini maculam inuffisset, ex quo tantâ hostium strage, tantâ rerum nostrarum gloriâ ad Almanzanum pugnatum fuerat. Venerat Hostis enim verò fortissimo Angliæ, Bataviæ ac Lusitaniæ comitatu fretus, finem longissimis laboribus ut imponeret: præerat numerosis exercitibus Asminasius, vir inani tumens fastu; qui non dubitabat palàm profiteri, non ingredi se dubiam incerti certaminis aleam, sed apertum victoriæ campum; cujus is demùm foret exitus, regiam urbem ut occuparet. Atque ut dictis faceret fidem, jam erant expediti triumphales currus, qui victorem deducerent: aderant lecti fœminarum greges, quæ citra offensionis periculum pugnam spectarent propiùs; & peracto mox certamine fistris ac tympanis triumphanti applauderent. At quàm diversus extiterit pugnæ exitus ab eo, quem sperabat, docuit victus cæsûsque penè ad internecionem hostilis exercitus; cujus vix pars ulla superfuisset incolumis, nisi inito certamine fugam statim capessivisset Lusitanus Equitatus, credo, ne deesset, qui de sociorum clade quantocyus admoneret.

Neque verò hîc stetit tam commodum eluendæ culpæ naçta locum Victoria, quæ sub hostilibus vexillis erravisset. Voluit illa fidem, quam fefellerat, aggestis laureis ac palmis nobis in omne tempus mancipare. Nam quid Valentia, quid Arragoniæ Regnum dicam ad obsequium legitimi Principis revocatum? quid loquar in Lusitaniâ urbes plurimas victricibus armis expugnatas? Gens ignara propriæ felicitatis, & suo dolore digna; quæ perturbationi quietem, fidem necessitudini quæstuosâ posthabuit!

Hic fortè mirari vobis contingat, Auditores, aut etiam expostulare, nullam factam esse à me Barvichii mentionem, qui tantam in tanto opere

Ff

par:

partem sibi vindicat. Quasi verò prætermitti à nobis possit Vir ille, cuius inviolatæ fidei, constanti studio, indefessæ virtuti tantum Gallia, tantum Hispania debere se profitentur. Neque verò patuit usquam illustrius, quid sagacis Imperatoris solertia, quid invicti bellatoris animus posset; tam utrumque feliciter, tanto Galliæ & Hispaniæ bono Barvichius exhibuit: Dignus profectò, qui magnificentum virtutis muneratorem in Ludovico pariter ac Philippo inveniret: quorum ab altero inter Magnates Hispaniæ jam pridem adscriptus, ab altero nobilissimæ in Galliâ Provinciæ nuperrimè præfectus est. Tamen in tantâ, quanta se offerebat, rei gerendæ feliciter opportunitate, quis crederet temperantem aded, & modestum extitisse Barvichium; ut Aurelianensi Duci, quem magnis itineribus properare ad certamen didicerat, vincendi gloriam ultrò deferret? At neque vinci se passus est contemptu laudis generosus Principis animus; qui veritus, ne dum faceret moram, certaminis opportunitas elaberetur, auream hanc & posteritatis dignam præconio vocem protulit: *Malim ego carere gloria, quam victoria parit, quàm ut Hispania Rex victoriâ ipsâ careat.* Non tamen vel sic declinabis gloriam, quam fugis, Princeps generosissime, neque tantæ moderationis ac temperantiæ præmio privaberis. Ecce jam reclusit tibi portas suas Cæsaraugusta, non militum numero, non fragore tormentorum, sed nominis tui terrore, & rerum tuarum famâ perculsa.

Verùm non erat hæc digna Te satis, neque meritis tuis gloriæ par seges. En tibi vastus magis & magis illustris campus aperitur, in quo excelsæ mentis animique robur ingens se se exercent. Attingisti fatalem heroicæ virtutis scopulum: Ilerdam oppugnâs, quam olim non expugnârunt illi, quorum Tu nomen & partam tot triumphis famam veneris.

Sal-

Saltem si commoda Cœli tempestas fineret animo indulgere: si effusa undique aquarum copia obfidii labores promoveri pateretur: si rebus operi tam arduo necessarijs abundares! Imò Ludovici Magni mens conscia periculi, quod adires, & metuens caro capiti, cujus prodigum te nimis jam sensit, hortatur, rogat consilium ut differas: opportunum magis tempus exspectes, donec com meatus & apparatus omnis ad rem accelerandam idoneus sufficiatur. Quanquam jam revulsa tormentis, igne, manu, ferro incœnia faciunt aditum: jam Imperatoris constantiâ miles factus audacior in urbem per vim irrumpit, & permisâ potitur prædâ. Restabat operis moles gravior, Arx occupanda, in quam hostis confugerat. Hæc inaccessis rupibus defensa, munita propugnaculis, multiplici vallo circumdata, spem victoris eludebat, & retardabat imperum. Nihil tamen inde segnior Aurelianensis Ducis animus urget propositum; &, quantum crescit difficultas operis, tantum invalescit ardor & incenditur. Hic verbis, exemplo, præmiis stimulare militis audaciam: & quoniam opes jam exhauserat operis diuturnitas, propriam impendere suppellectilem. Neque tamen miretur quisquam generosum Principem non pepercisse tot sumptibus, qui nuper in Italiâ nec sanguini pepercerat. Non itetit contra tam validos impetus obstinata quantumvis hostis pertinacia: cedere demum cogitur, & Aurelianensem Ducem victorem agnoscit. Quid jam gloriæ tuæ deesse possit, Princeps generosissime? Hactenus pacis artibus eminentissimus tenebas unis collecta, quæ divisa conspicuos efficerent; & felix ad omnes disciplinas indoles, quod est in unaquaque facultate summum, tibi vindicabat: nunc tam celebri triumpho nobilis demonstrasti, quanto belli studiis fores præstantior.

Liceat & illud, Auditores, inter aduersa nostra computare, quòd intactas adhuc Galliaë provincias oppugnare hostes præsumpserint: quòd freti rebus ex sententiâ fluentibus laceßere portus nostros, inò pertentare Gallorum fidem non dubitauerint. Nam quid injuriosum magis esse nomini nostro possit? Verùm hoc ipsum, quod iniuquum querimur, quantum cesserit in Galliaë decus, sensit hostis ipse, & infrenduit.

Vidit enim verò quàm non impunè finibus in suis Galli impugnentur: quàm sincerâ & incorruptâ fide vigeant: quàm sint amantes sui Principis, & alienæ dominationis osores. Nam quis fuit terrâ marique conspirantium populorum animus obfessæ Toloni ut succurrerent, Tessæo duce atque imperatore, cujus prudentiæ Salvyorum Provinciam Ludovicus Magnus crediderat? quis impetus ad arcendum hostem? quibus parcitum sumptibus ad defensionem comparandam? Vidisses novos quotidie exurgere munimentorum labores, villas in castella, casas in propugnacula, mapalia in fortissimos aggeres repentè commutari: à fronte, à tergo, à lateribus injiciebantur moræ, quæ retardarent hostem, & infringerent impetum: nemo non sensit esse se militem: nullus in agro suo non putavit arcis tuendæ partes sibi fuisse commissas. Tamen sperabat hostis demulcendos Salvyorum animos, inflectendos largitionibus, commeatus propositis præmiis esse exorandos: atque hac mente, opinor, tantam pecuniæ summam à Britannis extorserat. Quàm Tu aliter, Ludovice, de Salvyorum fide augurabâre, quibus Tessæum præfecisses! quàm meritò significâsti palàm tam sæpè, quantum in sincero illorum obsequio, & in perspectâ meritissimi Ducis vigilantia pones! Non fefellit te spes tua, Regum maxime; expertus es, si unquam aliâs, quàm securo versentur in vado vel extremæ Regni tui

tui provinciæ , quæ Gallos defensores nascæ sint. Gaudeat hostis, & suam sibi salutem gratuletur; qui, solutâ prudenter obsidione , Ludovici Magni Nepotem expectandum non duxerit. Qui tales metus fecit vel absens, qualem perturbationem præsens attulisset ?

Agite, Auditores, quid videtur vobis? an ego magnificus nimis rerum nostrarum ostentator, qui Gallis majorem ex adversis rebus, quàm Hostibus ex prosperis gloriam vindicârim?

Quin etiam, ita me Superi ament, nihil hîc propius est, quàm ut ærumnas nostras, si quibus confictati sumus, felices ac fortunatas appellem; quarum tam lætus, tam gloriosus exitus extiterit.

Jam ergo discat Hostis, quàm frustra, quàm temerè Gallos deinde oppugnandos putet; quibuscum aut dimicandum semper habeat adverso Marte; aut, si æquiores semel atque iterum belli aleam sortitus sit, non illos modò contrariis fatibus non infractos sentiat; sed iisdem videat majus è damnis suis gloriæ incrementum accessisse.

Parco hîc dicere, Auditores, quid nobis vicissim Fortuna contulerit, dum hostibus tantò adversatur graviùs, quantò favere blandiùs visa fuerat. Sileo classem illam tanto exstructam apparatu, tot impensis ac sumptibus in exitum Tolonis conflantam: quæ, postquam diu stetit inutilis obsessæ urbis in conspectu, regressa demum est infeliciter, multò infeliciùs ad oras penè Gallicas, temeritatis in pœnam, cum Præfecto suo peritura. Mitto classem aliam, quæ præsidia comæatúsque Lusitanis deferēbat: cujus pars melior à nobis occupata, pars altera aut depressa, aut miserabiliter incensa est.

Sed quid hîc inanis Fortunæ munus commemoro? Agnoscamus Dei omnipotentis manum;

Ff 3

qui

qui procellis levioribus concuti Galliam & amicam
Galliæ Hispaniam non passus est, nisi ut utriusque
damna compensaret beneficiis illustrioribus, &
ærumnas qualescumque felicitatis abundantia con-
solaretur. Nam quid ad utriusque gentis solatium,
gloriam, felicitatem aut melius, aut lætius, aut
magnificentius contingere poterat; quam quod, in
medio perturbationum æstu Galliæ pariter atque
Hispaniæ amicus ac liberalis Deus impertit? Quo
pignore gemini populi tutorem se ac defensorem
apertius declararet; quam cum iisdem ferme tem-
poribus Gallis Britannia Ducem, Hispanis Asturia-
rum Principem concessit?

Vidit enim verò Gallia, Augusti Principis nata-
libus propagatam longius in Borbonio sanguine
Regni successione; neque defuturos ex stirpe
tam verendam novos semper furculos, qui suarum
rerum in decus & ornamentum efflorescant: videt
Hispania adesse sibi tandem in concessa recens prole,
quem votis sollicitabat jam diu, certum hæredem:
&, quam in Carolo II. excisam successione dolue-
rat, in Philippo V. feliciter cumulari. Sensit Gal-
lia ampliorem in Britannia Duce domesticæ quietis
fiduciam: & in continuâ Principum suorum serie
turissimum sibi contra intestinas dissensiones præsi-
dium gratulata est: sentit hodie Hispania sublatam
felicissimo Principis Asturiarum ortu rebellibus po-
pulis continuandi belli occasionem; & injectam
ad futuram brevi tranquillitatis expectationem præ-
cipit. Plausit sibi Gallia plures in Regio Pueri re-
rum suarum nata defensores; & ad urgendum ho-
stem, quem patitur, acrioribus se incitari stimulis
experta est: plaudit sibi in mediâ conjurantium
hostium æmulatione hæredem novum Hispania con-
secuta; & ad tuenda fortiter legitimi Principis jura
majorem fiduciam atque alacritatem ostentat. Ex-
ultent sanè triumphentque felices nimium imperii
utrius-

utriusque Populi: mutuis se studiis atque officiis
 tueri invicem ament & ambient: & in pretioso,
 quod utrinque sibi gratulantur, pignore fortunatum
 concordia perennis & invidendæ nequicquam po-
 tentiæ atque felicitatis omen excipiant.

At tu beneficium tuere, Regnorum arbiter ac
 rector Deus! Totum enim hoc tuum est, unde
 vel sperare, vel gloriari, vel triumphare liceat. Per-
 ge respicere benignius Gallicum Hispanicumque
 Imperium, & quem utriusque præfecisti vindicem
 ac defensorem, Ludovicum. Quod si visum est tibi
 lætam florentium rerum seriem interturbare tanti-
 sper: si placuit Regem optimum rebus adversis
 conflictari; ut, qui cæterarum virtutum præclara
 documenta Principibus in solio constitutis jam de-
 diffet, iisdem moderationis ac patientiæ exhiberet
 exemplum; habes quod volebas, ô Deus! quàm
 modestum in prosperis Ludovicum persenseris,
 tam patientem in adversis rebus expertus es. Jam
 si rogare quidpiam liceat religiosi Principis gratiã,
 si devotissimæ tibi gentis preces non respuis, quod
 te poscimus omnes etiam atque etiam, bonus annue.
 Nihil iniquum petimus aut ambitiosum nimis; nihil
 quod Christianus orbis sibi non gratuletur accep-
 tum. Injice amorem Pacis dissidentibus dudum Prin-
 cipibus, Tu qui corda Regum ad arbitrium flectis:
 provide longam ubique tranquillitatem ac pacem:
 & qui nihil tam ambit, quàm Pacator orbis, pa-
 cisque Fundator ac quietis appellari, Ludovicum
 sospitem diu multumque atque incolumem
 conserva.

Oratio habita Anno M. D. CC. VII.